

HADİSLERİN İSNADININ DİNDEKİ YERİ

ABDULFETTÂH EBÛ GUDDE

Çeviren
YUSUF ACAR

TAKDİM

ABDULFETTÂH EBÛ GUDDE

Ebû Gudde son dönemlerin önde gelen hadisçilerindendir. 1917 yılında Halep'te doğdu. Ezher'den mezun oldu (1948). Ardından bu üniversitenin Arap Dili ve Edebiyatı Fakültesi'nde ihtisas yaptı. Şam Üniversitesi'nde öğretim üyeliğine başladı (1961). Riyad Şeriat Fakültesi'ne geçti (1965). Suriye'de Baasçılar tarafından bir yıl hapsedildi (1966). Şeriat Fakültesi'nde on yıl süreyle profesör olarak hadis, hadis usulü ve fıkıh usulü dersleri okuttu. Riyad'da vefat etti (1997). Muhammed Zâhid el-Kevseri'nin öğrencisi, M. Emin Saraç Hoca'nın yakın arkadaşı idi. Hadis, hadis usulü, akaid, tasavvuf, Arap dili ve edebiyatı, tarih, öğretim metotları gibi çok geniş yelpazede yetmişten fazla çalışması bulunmaktadır. Titiz ve derinlemesine inceleme yapması nedeniyle İslamî ilimler alanında büyük bir saygı kazanmıştır. Klasik kaynaklarda adeta gizli kalmış olan bilgileri ince bir işçilikle aydınlığa çıkarması kitaplarını herkesin müracaat etmek zorunda olduğu çalışmalar haline getirmiştir. Mevzû Hadisler, Bir Eğitimiçi Olarak Hz. Muhammed ^{SAĞLIKLI} ve Öğretim Metotları ile yayına hazırladığı Abdurreşîd Nu'mânî'nin İmam-ı A'zam Ebû Hanîfe'nin Hadis İlmindeki Yeri Türkçeye çevrilen eserleri arasındadır.

YUSUF ACAR

Konya/Hadim Çuna Köyü'nde 1967'de doğdu. 1987'de Karaman İmam-Hatip Lisesini, 1992'de Selçuk Üniversitesi'ni ve 1996'da DİB Selçuk Dini Yüksek İhtisas Merkezini bitirdi. Aynı merkezde Hadis ve Arapça Eğitim Görevlisi olarak çalıştı. Almanya, Hollanda ve Fransa'da diplomat olarak bulundu. 2019 Yılında Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Hadis Anabilim Dalı Öğretim Üyesi olarak atandı ve halen profesör olarak bu görevini sürdürmektedir. Arapça ve Almanca bilmektedir. *Hayattakilerin Yaptığı İbadet ve Kıraatten Ölülerin Faydalanması Meselesi, Kuraşî'nin Hadisçiliği ve el-İnâye Adlı Eseri, Kardeşlik Ahlakı ve Sorumluluğu, Endülüs Hadisçiliği ve İbn Abdilber'in Hadis-Sünnet Anlayışı, Eser-Re'y Ayrışmasında Buhârî-Şâfiî İlişkisi* adlı yayımlanmış kitapları vardır. Ebû Gudde serisine *Üç Büyük İmamın Faziletleri (el-İntikâ)* adlı tercümesiyle katkı vermiştir. Mevlana'nın Mesnevî'sinin Arapça tahkik ve ta'likini de yapan Acar'ın çok sayıda yayımlanmış makalesi bulunmaktadır.

İÇİNDEKİLER

MÜTERCİMİN NOTU	13
MÜELLİFİN ÖNSÖZÜ	15
İSNAD DİNDENDİR	17
SUNUŞ	19
<i>İsnad Kavramı ve Ümmet-i Muhammed'e Özel Oluşu</i>	21
<i>Abdullâh b. Mübârek'in "İsnad Dindendir" Sözü</i>	26
<i>Diğer Selef Alimlerin İsnadın Önemine Dair İfadeleri</i>	28
<i>Bilginin Güvenliği İsnada Bağlıdır</i>	30
<i>Hz. Peygamber'e Nispet Edilen Her Bilginin İsnad İle Alınması</i>	31
<i>Tarihte Hiçbir Ümmet Peygamberlerine Ait Bilgileri Muhammed Ümmeti Gibi Koruyamamıştır</i>	33
<i>Şeyh Muallimi'nin İsnad Hakkındaki Değerlendirmesi</i>	43
<i>Bütün İslami İlimlerde Bilginin İsnadla Nakledilmesi</i>	46
<i>İsnadın Zorunlu ya da Zinet Olduğu Haber Türlerine Dair Hatîb'in Değerlendirmesi</i>	47
<i>Bir Kelime Dahî Olsa Her Türü Bilginin İsnadla Nakledilmesi</i>	49
<i>Müellifinden veya Semâ' Edeninden Okumadan Doğrudan Kitaptan Bilgi Alan Sahâfiye Güvenilmemesi</i>	53
<i>Zemahşerî Örneğinde İlmi Hocadan Öğrenme Hususunda Alimlerin Çabası</i>	60
<i>İsnadla İlgili İki Yanlış Bilgi</i>	64
<i>İsnadın Değerine Dair Uydurma Bir Rivayet</i>	64
<i>Abdullâh b. Mübârek'in İsnadla İlgili Sözünde Yapılan Tahrif</i>	66
<i>Rivayetin Yer Aldığı Kaynaklar ve Keyfiyeti</i>	66
<i>Rivâyette Yapılan Tahrif Çeşitleri</i>	70
HADİSÇİLERİN HADİS SEMÂ'/ÖĞRENİM TARİHİNDEN PARLAK BİR SAYFA	93
MUKADDİME	95

Giriş: Hadis Öğrenme ve Başkalarına Nakletmede	
Gösterilen Hassasiyet.....	101
Sünnetin Allah Tarafından Korunması ve Sünnete Sarılmak.....	101
Sünnetin Korunmuşluğunda İsnadın Önemi.....	107
Mütekaddim Alimlerin Her Bilgiyi İsnadla Nakletme Geleneği.....	111
İsnadla İlgili Oryantalist İddialar ve Onlara Verilen Cevaplar.....	115
İmam Beyhaki'nin es-Sünenü'l-kübrâ Adlı Eseri.....	116
“Semâ” Metni Öncesinde Mukaddime.....	118
Hadis Kitaplarının Muttasıl Senedlere Sahip Hocalardan	
Okunması.....	118
İslami İlimlerin Farklı Branşlarında Şöhret Bulan Bazı Alimler.....	120
Hadis İlimleri ve İbnü's-Salâh.....	121
Beyhaki'nin Sünen'i ve İbnü's-Salâh'ın Semâ'ı.....	123
İmam Hafız İbnü's-Salâh'ın ^{rahmetü} _{rahmetü} ^{lillahih} _{lillahih} Biyografisine Dair Birkaç Satır (577/1182-643/1246).....	128
Doğumu.....	128
İlim Yolculukları/Rihleleri ve Hocaları.....	128
Şam'a Gelişi ve Oradaki Hocaları.....	129
Eğitim-Öğretim Görevi üstlenmesi.....	129
İmameti ile Ahlakı ve Vefatı.....	130
Öğrencileri.....	132
Eserleri.....	133
Özgeçmişinden Güzel Bir Derkenar.....	133
Beyhaki'nin es-Sünenü'l-kübrâ'sının Sonunda Yer Alan	
Semâ'ın Özellikleri.....	135
İbnü's-Salah'ın es-Sünen'i Okuttuğu/Semâ' Ettiği Semâ'ın	
Kayıtları.....	143
Semâ' Meclislerine İstisnalar Dışında Sürekli Katılanlar.....	144
A/أ. Mecliste Dersi Yazanlar ve Uyuyanlar: Aşağıdaki	
İsimler Bunlardandır.....	145
B/ب. Semâ' Meclisine Gelerek Okunan Dersi Yazanlar:	
Bunların Bir Kısımı Bütün Semâ' Meclislerinde ve Bir Kısımı da	
Bazılarında Yazıyla Meşgul Olurlardı: Aşağıdaki İsimler Bu	
Taifedendirler.....	148
C/ج. Semâ' Meclislerini Aksatanlar: Aşağıdaki Zevât	
Bunlardandır.....	149
D/د. Bu Cildi Semâ' Anında Meclislerin Bir Kısımında Kendi	
Aralarında Konuşan Bir Grup da Dinlemiştir: Aşağıdaki İ	
simler Bunlardandır.....	151
E/ع. Semâ Anında Kendi Aralarında Konuşanlardan Bazı	
Meclisleri Kaçıranlar.....	152
F/ف. Bu Cildi Semâ' Anında Ara Sıra Uyuyarak Dinleyenler.....	153

<i>G/ç. Bu Cildi Semâ' Anında Ara Sıra Uyuyarak Dinleyenlerden Bazı Dersleri Kaçırınlar.....</i>	<i>153</i>
<i>H/. Semâ' Meclislerine İştirak Eden Ama Yazıyla Meşgul Olmaları ve Uyumaları ya da Kendi Aralarında Konuşmaları Sebebiyle Bazı Oturumları Kaçırınlar.....</i>	<i>154</i>
<i>G/s. Bu Cildi Semâ' Esnasında Uykulayarak ve Bazen Kendi Aralarında Konuşarak Dinleyen Üç Kişi: Bu Şekilde Dersi Kaçırınlar.....</i>	<i>155</i>
<i>Semâ' Kayıtlarına Dair Değerlendirme</i>	<i>163</i>

EK-1: İMAM ŞÂTİBÎ'DEN BİR ÖĞÜT VE SON SÖZ.....	172
---	------------

EK-2: A'ŞÂ'NIN ŞİİRİNDEN BİR BEYTİN ŞERHİ.....	179
---	------------

EK-3: HAYRANLIK VEREN SEMÂ KAYITLARINA DAİR İLAVE DERKENAR.....	187
--	------------

EK-4: ÇOCUKLAR VE SEMÂ' MECLİSLERİ (223 NUMARALI DİPNOTUN DEVAMI).....	189
---	------------

DERKENAR/TA'LİK İNDEKSİ	191
--------------------------------------	------------

KAYNAKÇA	193
-----------------------	------------

DİZİN	203
--------------------	------------

MÜELLİFİN ÖNSÖZÜ

***İsnad Dindendir* ve *Hadisçilerin Hadis Semâ'*
Öğrenim Tarihinden Parlak Bir Sayfa Adlı İki Risale-
nin Başında Birkaç Söz**

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

Hamd âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ve selâm, nebîlerin ve elçilerin de bizim de efendimiz olan Muhammed ile ailesine, bütün sahâbesine ve kıyamet gününe kadar en güzel şekilde o ashâbın izinden gidenlerin üzerlerine olsun.

Muhammed oğlu Abdulfettâh Ebû Gudde (kendisini ve ebeveynini Allah bağışlayıp huzura varış gününde avf ve ihsan ile karşılaşın) isimli bu zayıf kul der ki; bu eser, Nebvî hadîs-i şerîf ilimlerinin konuları arasında yer alan iki önemli meseleyi ele aldığım son derece güzel ve dikkat çekici bir kitaptır.

Birincisi; İsnâd ve isnâda başvurma konusunda hadis imamlarından gelen ifadelerdir. Bu sözler aynı şekilde isnâdın değeri ile bunun yalnızca İslam ümmetine mahsus oluşu, önemi, hem hadis rivayetinde isnad anlayışı ve konumu hem de diğer ilim dallarının anlayışına göre isnadın konumu, sonraki nesillerin seleften ilim alma yöntemleri arasına isnadın girişi... gibi hususlara dairdir. Bu yüzden bu ilk risaleye, *İsnâd Dindendir* adını verdim.

İkincisi ise hadisçilerin hadis okuma-öğrenme/semâ' yöntemleridir. Hadisi hocadan işiterek öğrenme şeklindeki bu yöntem, hadis ilminin önemli bir bölümüdür. Hadis ilminin bu alanına vâkıf olunması durumunda büyük hadis-

çilerin hadis rivayetinde ve hadisi nakledenlerin hadisi aldıkları hocalarıyla hem karşılaşmış olmaları hem de hadisi onlardan bizzat işitmiş olmaları konusunda ortaya koydukları çok ciddi ve olağanüstü çabalar görülecektir. O büyük hadisçiler, Sünnet-i mutahharaya hizmet etme ve onu koruyup nakletme gibi hususlarda tam bir emanete, aşırı sağlamlılığa, çok sıkı koruma güdüsüne ve müthiş bir titizliğe sahiptiler. Bu itibarla da çalışmayı, *Hadisçilerin Hadis Semâ‘/Öğrenim Tarihinden Parlak Bir Sayfa* şeklinde isimlendirdim.

Birbirleriyle yakınlıkları ve aralarındaki sıkı ilişki sebebiyle özelde hadis-i şerife hizmet edenleri ve genelde de bütün Müslüman kardeşlerimi Allah Teâlâ'nın faydalı kılmasını umarak söz konusu iki konuyu bu kitapta birlikte ele aldım. Müslümanların dualarını Allah kabul etsin ve bereketli işler lütfetsin. Allah'tan yardım etmesini ve isabet bahşetmesini isterim. Muvaffakiyetim ancak Allah'ın sayesindedir. O'na dayandım ve O'na güvendim. Allah, Peygamberimiz Muhammed ile ailesine ve ashabına salat ve selam eylesin. Hamd âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.

5 Rabî‘u'l-âhir Çarşamba 1411